

MUNICIPALITY OF VARNA**Kiril Jordanov, Mayor**

The Municipality of Varna is co-organizer and host to *Varna Summer* Theatre Festival. What is, in your opinion, its significance for the city's culture and development?

Varna has hosted world theatre for 20 years ever since the first edition of the International Theatre Festival under the name of the *Varna Summer*. The age-old city would lose a part of its charm without that unique art. Without the love for it, without the care of it, without its future...

A part of Varna's self-confidence that motivated the city's application for 2019 European capital of culture stems from the fact that Varna is the cradle of the International Theatre Festival of the authoritative brand of *Varna Summer*, along with more than 30 other festivals it also hosts.

MINISTRY OF CULTURE**Mitko Todorov, Deputy Minister**

As a chair of the Bulgarian Theatre Association you have been one of the co-organizers of *Varna Summer* Theatre Festival over the years. Today you are representing another of its co-organizers, the Ministry of Culture. How do you assess the significance of this forum 20 years after its establishment?

It is beyond any dispute that *Varna Summer* International Theatre Festival is the leader, "the festival of the festivals" in our nation's theatre and entire cultural life. Its spirit of a gathering, the tens and hundreds of friendships, the thousands of thrilling moments of meetings with the great theatre artists from Bulgaria, Europe and the globe still live inside me. Even the endless fatigue and stressful situations implied by the organization of an event of such scale are now poeticized memories we have collected together with Tsvetana, Nicky, Jana, Asen and hundreds more friends and colleagues. Without them and without the great support

of the Ministry of Culture, the Municipality of Varna, of sponsors, *Varna Summer* International Theatre Festival would not have the star status it enjoys now, it would not be a magnetic "object of desire" for participation and shared experience.

The festival has become a catalyst for the life and sustainability of the Bulgarian Theatre Association: one of the first civic stands of non-governmental sector in Bulgarian culture. Its birth actually gave also birth to the Festival.

For me it is not only a matter of undoubted belief, I know for sure that *Varna Summer* International Theatre Festival will keep on being a magical space for communication where spiritual people's creative energies meet.

MINISTRY OF CULTURE**Krasimira Filipova,
Head of Performing Arts and
Creative Generation Directorate**

For many years you have been a head of Ministry of Culture's division in charge of theatre activity and you have known International Theatre Festival *Varna Summer* for a long time. How would you comment on the festival's development over the years?

The festival... I will not say I remember in detail the countless admirable performances of Bulgarian and foreign companies: the festival is rather a mark in my emotional memory... It is exciting to have been near that coeval of the period of transition... It is exciting to have waited for it every year, to have had your personal picks out of its rich bill... It is exciting to run every night from the Main Stage of Varna's Drama Theatre to the Puppet theatre, from the Second Stage to the Art Gallery and then, breathless, to have a drink with someone you have not seen for a long time... It is exciting to know how many anonymous efforts are hidden behind its glamorous festival façade...

ОБЩИНА VARNA**Кирил Йорданов, кмет**

Община Варна е съорганизатор и домакин на Международния театрален фестивал "Варненско лято". Какво според Вас е неговото значение за културата и развитието на града?

Вече 20 години – от първото издание на Международния театрален фестивал с името на варненското фестивално лято, европейският град Варна е домакин на световния театър. Вековният град би загубил от чара си без това уникално изкуство. Без обичта към него, без грижата за него, без неговото бъдеще... Част от самочувствието на Варна, мотивирало кандидатурата на града за Европейска културна столица през 2019 година, идва и от факта, че тъкмо Варна – наред с над 30-те си други фестивали, е люлката и на Международния театрален фестивал с авторитетната марка "Варненско лято".

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА**Mitko Todorov, заместник-министър**

Като председател на БАТ Вие сте били през годините един от съорганизаторите на театралния фестивал "Варненско лято". Днес представяте друг негов съорганизатор – Министерството на културата. Как оценявате значението на този форум 20 години след неговото създаване?

Никои не спори, че Международният театрален фестивал "Варненско лято" е лидерът, "фестивалът на фестивалите" в националния ни театрален, а и в цялостния ни културен живот. В мене живеят съборният му дух, десетките и стотици приятелства, хилядите тръпнещи мигове от срещите с големите театрални творци от България, Европа и света. Дори и безкрайната умора, и инфарктните ситуации, които организацията на толкова мащабно съби-

тие предполага, сега са опоемутирани спомени, които сме натрупвали през годините заедно с Цветана, Нику, Жана, Асен и още стотици приятели и колеги. Без тях, както и без огромната помощ на Министерството на културата, на Община Варна, на спонсорите, Международният театрален фестивал "Варненско лято" нямаше да има днешния си звезден статут, да е магнетичен "обект на желанието" за участие и съпреживяване.

Фестивалът се превърна в катализатор за живота и устойчивостта на Българската асоциация за театър – една от първите граждански позиции на неправителствения сектор в българската култура. Всъщност с нейното раждане се роди и ФЕСТИВАЛЪТ.

Аз не само не се съмнявам, не само вярвам – аз знам, че МТФ "Варненско лято" ще продължава да бъде магично пространство за общуване, в което се срещат творческите енергии на духовните хора.

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА**Красимира Филипова, директор на дирекция
"Сценични изкуства и творческо
поколение"**

Вие сте били дългогодишен директор на административната структура в Министерството на културата, отговаряща за театралната дейност. Как бихте коментирали от тази позиция развитието на фестивала през годините?

Фестивалът... Няма да кажа, че помня по-добре неизброимите възхитителни спектакли на наши и чужди трупи – фестивалът е по-скоро знак в емоционалната ми памет... Вълнуващо е да си бил близо до този връстник на прехода... Вълнуващо е да си го очаквал всяка година, да си правил собствената си извадка от богатия му афиш... Вълнуващо е да тичаш всяка вечер от Големия до Кукления театър,

The Festival gets your everyday life purged with its performances, meetings, incessant talk about theatre, with the opportunity to furtively listen to what spectators talk about after the show – the spectators of Varna who "grew up" together with their festival, with a generation of actors who have passed through its stages...

BULGARIAN THEATRE ASSOCIATION **Iriney Konstantinov, Chair**

Bulgarian Theatre Association has been one of the main co-organizers of *Varna Summer* International Theatre Festival since its establishment. How do you assess today's presence of the Festival in Bulgaria's theatre life?

Varna Summer Festival is a wonderful combination of a beautiful city and a highly-intelligent theatre forum. For those 20 years it has always brought the best of Bulgarian theatre in its programme and introduced us to some master samples of European and world theatre. It has set up standards, given directions, ignited ambitions and brought hope that it made sense to make art during the interesting years of transitional period. I wish its creators strength and vigour to keep on going!

I wish the host city of Varna to be as hospitable and beautiful as ever!

I wish all participants new creative ideas and new successes!

Happy anniversary! Many happy returns!

STATE INSTITUTE OF CULTURE **WITH THE MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS** **Lyudmila Dimitrova, Director**

The State Institute of Culture with the Minister of Foreign Affairs has often supported *Varna Summer* International Theatre Festival and has implemented jointly with it a number of initiatives: discussions, presentations, etc. What made you choose the festival to be your partner?

This is a pragmatic choice and it deals with the place and programme of the State Institute of Culture. As a part of diplomatic corps its main function is to assist the implementation of national priorities in foreign policy by "instrumentalizing" culture and the product it creates, to look for synergy in the components ensuring Bulgaria's development and affirmation as a respected member of international community. This means to invest in a valuable cultural product that is to be an efficient tool of cultural diplomacy.

This is precisely what motivated our interest in the partnership with *Varna Summer* International Theatre Festival. For us the Festival's artistic ambition, the wide circle of partners it draws in is a prospective territory where we can jointly launch ideas about the opportunities of cultural diplomacy and intercultural dialogue. For us the Festival is a workshop of forms and ideas for cultural cooperation, a laboratory for experiments that loosen up the formal protocol of the meeting of high culture and public institutions.

Happy 20th Anniversary!

BRITISH COUNCIL BULGARIA **Lyubov Kostova, Director**

British Council Bulgaria has been a steady partner of the Theatre Festival *Varna Summer* ever since the start of its international activity. How would you assess your joint work with the Festival?

Partnership to the ITF *Varna Summer* means courageous plunging into adventure – whether some highly controversial artist or an unusual mix of genres, introduction of new forms or presenting theatre at the most unlikely venues. I sincerely believe that it's all in the trust between us, trust we have built over the many years of our collaboration. But there's something else as well – the festival's adventurous spirit is grounded in the team's excellent knowledge of the audience coupled with the commitment to its development. These can only come with maturity – creative and administrative com-

от Филаала до Галерията и останал без дух в късния час да изпиеш едно питие с някого, когото отдавна не си виждал... Вълнуващо е да знаеш колко анонимни усилия са скрити зад бляскавата фестивална витрина...

Фестивалът те очиства от ежедневието със спектаклите си, със срещите, с непрекъснатото говорене за театър, с това, че можеш тайничко да послушаш какво си говорят зрителите след представлението – зрителите на Варна, които "пораснаха" заедно със своя фестивал, заедно с генерации артисти, които минаха през сцените му ...

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ ЗА ТЕАТЪР **Иринеи Константинов, председател**

Българска асоциация за театър е била един от основните съорганизатори на Международен театрален фестивал "Варненско лято" от неговото основаване. Как оценявате днес присъствието на фестивала в театралния живот на страната?

Фестивалът "Варненско лято" е едно великолепно съчетание на красив град и високоинтелигентен театрален форум. За тези 20 години всеки път в своята програма той събираше най-доброто от българския театър и ни срещаше с майсторски образци от европейския и световен театър. Поставяше мерило, даваше насоки, запалваше амбиции и носеше надежда, че има смисъл да се прави изкуство в интересните години на прехода.

На създателите му желая сили и енергия да продължават!

На града домакин Варна – да бъде все така гостоприемна и красива!

На всички участници – нови идеи за творчество и нови успехи!

Честит юбилей! За много години!

ДЪРЖАВЕН КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ **КЪМ МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ** **Людмила Димитрова, директор**

Държавният културен институт към Министерството на външните работи често е подкрепял Международния театрален фестивал "Варненско лято" и е реализирал съвместно с него редица инициативи – дискусии, презентации и пр. На какво се дължи изборът Ви на фестивала като партньор?

Изборът е прагматичен и е свързан с мястото и програмата на Държавния културен институт. Като част от дипломатическата служба, неговата основна функция е да съдейства за изпълнението на националните външно-политически приоритети като "инструментализира" културата и създавания от нея продукт, търси синергия в компонентите, осигуряващи развитието и утвърждаването на България като уважаван член на международната общност. Това означава да се инвестира в стойностен културен продукт, който да бъде ефективен инструмент на културната дипломация.

Именно това мотивира интереса ни към партньорство с Международния театрален фестивал "Варненско лято". Артистичната амбиция на фестивала, широкият кръг от партньори, който той въвлеча, за нас е перспективна територия, на която можем съвместно да лансираме идеи за възможностите на културната дипломация и интеркултурния диалог. За нас фестивалът е работилница на форми и идеи за културно сътрудничество, лаборатория за експерименти, разчупващи официалния протокол на срещата между високата култура и публичните институции. Честит 20 годишен юбилей!

ing of age marked by the 20 years of biography. Wow! Has it been 20? Here's to many more, dear friends!

**Dessislava Stoitcheva,
EU Regional Arts Lead**

Our partnership with the *Varna Summer ITF* began in 1996 – as soon as the festival became international. I personally feel extremely privileged to have taken part in establishing and development of so successful a partnership. I have always marvelled how much in sync we were artistically every time we've had to select and contract a production at the Edinburgh Showcase. We combined efforts to present innovative and best practices from the UK and that has led to bringing Bulgarian professionals and audiences closer to the latest trends in British theatre and dance. Over the years the festival expanded its creative scope by launching the World Theatre in Sofia programme but also developed its professional team to now successfully run large-scale partnership projects. Happy 20th anniversary, dear colleagues! I am happy that we also mark today our 16 years of partnership!

**AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Nadya Zaharieva, Director,
Programs for Arts and Culture**

America for Bulgaria Foundation is a new and important partner of *Varna Summer International Theatre Festival* that made it possible for it to expand its international programme. Why did you choose to support this forum?

One of the objectives of America for Bulgaria Foundation is to support recognized events having their lasting place on Bulgaria's cultural map.

Varna Summer Festival is an important intermediary between audience and theatre, between Bulgarian and world theatre

stage. It enables Bulgarian theatre and audience to go beyond the geographic limits: on the one hand, it provides an opportunity for mobile and communicative Bulgarian performances to be selected and shown abroad, and on the other, it brings theatre masterpieces from abroad to the audience. By a quality selection and diverse parallel programme the festival has raised and educated a numerous loyal audience of citizens and guests of Varna. In the seminars and discussions accompanying the festival theatre artists have the opportunity to discuss topical subjects and lay the foundations of an international exchange.

At 20, one is either at the university, or has already found their professional path. I wish the 20-year-old *Varna Summer* to match the professionalism and the incessant thirst for development and the quest for new directions as successfully as before!

**ART OFFICE FOUNDATION
Kalina Wagenstein, Director,**

For a couple of years *Varna Summer International Theatre Festival* has been collaborating with Art Office Foundation by carrying out the Showcase programme as well as some individual parallel projects. Why do you choose *Varna Summer International Theatre Festival* for the implementation of such initiatives?

Art Office Foundation was designed and works to help promote and distribute stage production. What better initiative than the organization of Showcase specialised programme which presents the most communicative and mobile performances made in the course of the past year to foreign professionals... And where, if not at *Varna Summer International Theatre Festival* – the most important and prestigious forum reflecting the tendencies, patterns, and authors of Bulgarian theatre! The task we have taken up is one of long-term projects and sometimes it is not possible to

**БРИТАНСКИ СЪВЕТ БЪЛГАРИЯ
Любов Костова, директор**

Британски съвет България е постоянен партньор на театралния фестивал от самото начало на неговата международна дейност. Как бихте оценили съвместната си работа с фестивала?

Като партньор МТФ "Варненско лято" смело се впуска в приключения – гали ще става гума за скандален артист или неочаквано съчетание на жанрове, гали ще въвежда нови форми или отвежда публиката на необичайни за театър места. Искрено вярвам, че това се дължи на доверието помежду ни, изграждано в годините на нашето сътрудничество. Но има и нещо друго – приключенският дух на фестивала се опира върху отличното познаване на публиката и непрекъснатия стремеж на екипа да я развива. А за това е необходима зрялост – и творческа, и административна, залог за които са тези 20 години биография. Нима станаха 20? За още много години, приятели!

**Десислава Стойчева, мениджър
на Арт програмата за страните от ЕС**

С колегите от МТФ "Варненско лято" започнахме да работим заедно през 1996г., когато стартира международната дейност на фестивала. За мен беше изключително радостно, че участвах в изграждането и развитието на това успешно партньорство. Винаги ме впечатляваше фактът, че имахме творческо единоумислие със селекторите на фестивала, когато избирахме и договаряхме представления от Единбургския шоукейс. Съвместните ни усилия да покажем иновативни арт форми и добри практики от Обединеното кралство допринесоха за запознаването на българските професионалисти и на публиката с най-новите британски театрални и танцови тенденции. През тези години фестивалът не само разшири своите творчески търсения чрез

програмата Световен театър в София, но разви и потенциала на своя професионален екип, който успешно осъществява големи международни партньорски проекти. Честита 20 годишнина, колеги! Щастлива съм, че можем да отбележим заедно и 16 години от нашето партньорство! Сърдечни поздравя!

**ФОНДАЦИЯ "АМЕРИКА ЗА БЪЛГАРИЯ"
Надя Захариева, програмен директор
"Изкуства и култура"**

Фондация "Америка за България" е нов и важен партньор за Международния театрален фестивал "Варненско лято", който позволи разширяването на международната му програма. Защо избрахте да подкрепите този форум?

Една от целите на Фондация "Америка за България" е да подкрепя утвърдени събития, които са заели своето трайно място в културната карта на България.

Фестивалът "Варненско лято" е важен посредник между публиката и театъра, между българската и световната театрална сцена. Той позволява на българския театър и публика да излязат извън географските ограничения: от една страна, дава възможност на мобилни и комуникативни български представления да бъдат селектирани и да бъдат показвани в чужбина, а от друга – запознава публиката с театрални шедеври отвън. С качествена селекция и разнообразна съпътстваща програма, фестивалът е отледал и възпитал многобройна вярна публика от жители и гости на Варна. В семинарите и дискусиите, съпътстващи фестивала, театралните творци имат възможност да обсъждат актуални теми и да поставят основите на международен обмен.

На 20 години човек е или в университет, или вече е намерил професионалното си поприще. Пожелавам на двадесет

quickly and precisely appreciate the outcome: it is not always measured by the exact number of guests and Bulgarian performances invited to foreign festivals. This is the fifth year in a row that we are trying to work together for development of creative collaborations, for establishing an adequate image of contemporary Bulgarian theatre, for introducing to the professional community the new names who will probably build its future.

UNION OF BULGARIAN ACTORS Hristo Mutaфchiev, Chair

The Union of Bulgarian Actors was one of the initiators of the establishment of *Varna Summer International Theatre Festival* in 1992 and has been its permanent partner ever since. What is the meaning of the festival for theatre actors?

I think it is an honour for the Union of Bulgarian Actors to be among the initiators and partners of *Varna Summer International Theatre Festival*. For me it is the most serious theatre forum in Bulgaria. It is an occasion for my colleagues to gather together in Varna and see a selected programme. For actors themselves it is, first and foremost, a pleasure and an honour to get invited. The festival provides each artist with an opportunity to update his or her outlook, to see "who stands where" in theatre. I think each European country should be proud of such a festival. It has already attained success. I wish it to develop further!

годишното "Варненско лято" все така успешно да съчетава професионализма с неспирната жажда за развитие и търсене на нови посоки!

ФОНДАЦИЯ "АРТ ОФИС" Калина Вагенщайн, директор

Международният театрален фестивал "Варненско лято" от няколко години си сътрудничи с Фондация "Арт Офис", реализирайки програма "Шоукейс", както и отделни съпътстващи проекти. Защо избирате за партньор Международния театрален фестивал "Варненско лято" за реализацията на подобни инициативи?

Фондация "Арт Офис" е замислена и работи, за да подпомага промоцията и разпространението на сценична продукция. Каква по-добра инициатива от организирането на специализираната програма "Шоукейс", която да представи пред чуждестранни професионалисти най-комуникативните и мобилни представления, създадени през изтеклата година... И къде, ако не на МТФ "Варненско лято" – най-важния и престижен форум, в който се оглеждат тенденциите, образците, авторите на българския театър! Задачата, с която сме се заели, е с дълга перспектива и понякога не е възможно бързо и точно да се оценят резултатите – те не винаги се измерват с конкретната бройка на гостите и поканените на чужди фестивали български спектакли. Вече пета поредна година ние се опитваме заедно да работим за развитие на творчески сътрудничества, за изграждане на адекватен образ на съвременния български театър, за запознаване на професионалната общност с новите имена, които вероятно ще градят неговото бъдеще.

СЪЮЗ НА АРТИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ Христо Мутафчиев, председател

Съюзът на артистите в България е един от инициаторите на основаването на театралния фестивал "Варненско лято" през 1992 г. и през годините остава негов постоянен партньор. Какво представлява този фестивал за театралните артисти?

Смятам, че за Съюза на артистите е привилегия да бъде от инициаторите и партньор на МТФ "Варненско лято". За мен днес това е най-сериозният театрален форум в България. Той дава повод колегите да се съберат във Варна и да гледат отбрана програма. За самите артисти е преди всичко удоволствие и чест да бъдат поканени. Фестивалът предоставя възможност за осъвременяване на погледа на всеки творец, да се види "кой къде се намира" в театъра. Смятам, че всяка една европейска държава би трябвало да се гордее с подобен фестивал. Успех той вече има. Пожелавам му развитие!
